

BÉRES ZSUZSA

A DEBRECENI MAGYAR KIRÁLYI TUDOMÁNY- EGYETEM AVATÁSA – 1918. OKTÓBER 23.

IV. Károly, az utolsó magyar király 1918. október 23-án – néhány nappal az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlása előtt – Debrecenben járt, és a kor szokásainak megfelelő fényes külsőségek között hivatalosan is felavatta a Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetemet, amely akkor már négy éve ténylegesen működött. Az írás – elsősorban a korabeli sajtómegnyitvánulások tükrében és korabeli képekkel – végigköveti a nevezetes nap debreceni eseményeit.

Kulcsszavak: felsőoktatás, Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem, felavatás, sub auspiciis regis doktoravatás, egyetemi építkezések

INITIATION CEREMONIES OF THE HUNGARIAN ROYAL UNIVERSITY OF DEBRECEN – 23 OCTOBER 1918. The last Hungarian king, Charles IV on the 23rd October 1918 – some days before the disintegration of the Austrian-Hungarian Monarchy – visited Debrecen and solemnly, with ceremony, as was customary, officially inaugurated the Hungarian Royal University of Debrecen that was already functioning for four years. The study – mainly with the reflections of the press and photos of the time – follows the events of the significant day of Debrecen.

Keywords: higher education, Hungarian Royal University of Debrecen, initiation, sub auspiciis regis doctor inauguration, university construction

Városi és egyetemi előkelőségek jelenlétében, egész napos debreceni látogatása során maga az uralkodó, IV. Károly és felesége, Zita királyné avatta fel a Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetemet 1918. október 23-án, a klinikatelep teljesen elkészült és berendezett felvételi épületében. A király egyetemavatása egyben Magyarországon vállalt utolsó közszereplése volt. 1918. november 11-én Ausztriában, 13-án pedig eckartsauai nyilatkozatával Magyarországon is lemondott uralkodói jogairól.

Az új egyetem avatását hosszú évek kitartó munkája előzte meg. A magyar törvényhozás az 1912. évi XXXVI. törvénycikkkel hozta létre öt karral (Református Hittudományi Kar, Jog- és Államtudományi Kar, Orvostudományi Kar, Bölcsész- és Nyelv- és Történettudományi Kar, valamint Mennyiség- és Természettudományi Kar) a Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetemet, amely azonban csak két évvel később, 1914-ben kezdte meg működését három karral. Az új felsőfokú intézmény kezdetben a Református Kollégium falai között fogadta hallgatóit, de ez hamar szűkösnek bizonyult. Debrecen városa a Nagyerdőn hatalmas, 80 holdnyi területet ajándékozott az egyetemnek, emellett az építkezésekre 5 millió, a klinikai kórházak létrehozásához pedig további 3 millió koronát és 25 hold területet adományozott.

Sokakban felmerülhet a kérdés, hogy miért éppen a klinikatelep beruházásával indult az egyetem építése? Amikor 1911. december 11-én Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter a parlament elé terjesztette a törvényjavaslatot a debreceni és a pozsonyi egyetem alapítására, leszögezte, hogy „[a]z új egyetemek csak fokozatos fejlesztés alapján állíthatók fel...”,¹ azonban Debrecenben a miniszter az elkövetkező 10 évben nem tervezte orvosi kar felállítását. A képviselőház közoktatásügyi bizottsága viszont úgy vélte, hogy amennyiben Debrecen megfelelő helyszínt – kórházat – tud biztosítani a képzéshez, vissza lehet térni a kérdésre. A város még a törvény elfogadása előtt szavolta a kórház építéséhez szükséges terület rendelkezésre bocsátását, így már nem volt akadálya, hogy az egyetemi épületek tervezésére megbízást kapjon Korb Flóris, aki korábban a budapesti és a kolozsvári egyetemi klinikák tervezésében is részt vett.

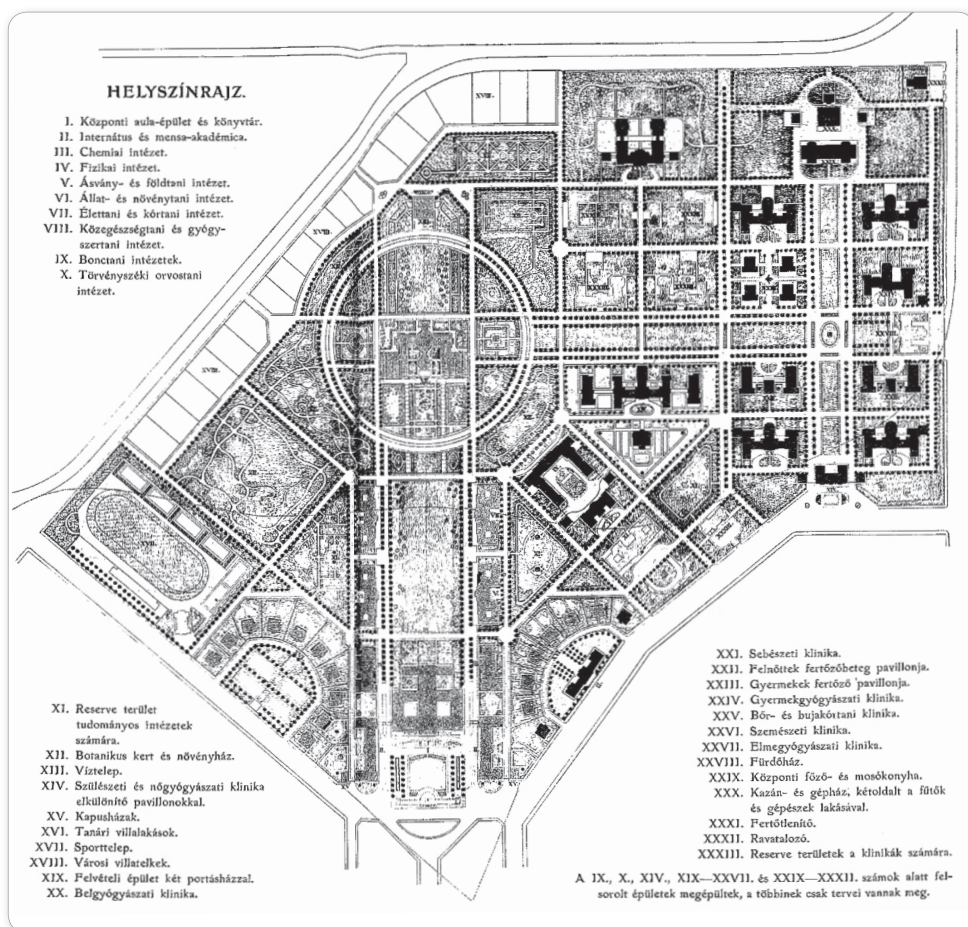
A kultuszminiszter 1913. május 27-én építőbizottságot jelölt ki a kivitelezések irányítására, amelynek élére Kenézy Gyulát, a bábaképezde akkori igazgatóját, a később – 1918-ban – induló orvostudományi kar leendő első dékánját állította.² Az addig a kollégiumban működő református akadémia az egyetem létesítésekor megszűnt és a helyébe lépő tudományegyetem három fakultása: a református teológiai, a jogi- és bölcsészettudományi kar 1914-ben, a világháború első őszén megnyitotta kapuit. A negyediknek, az orvosi karnak azonban nem volt elődje Debrecenben, ezért ennek létesítése volt a nehezebb feladat, ugyanis az orvosképzésnek előbb meg kellett építeni az otthonát. A tervek 1913-ban elkészültek és 1914-ben, a béke utolsó tavaszán az orvosi kar építkezése kezdetét vehette.³ A terv – amelyet Korb Flóris műépítész készített, aki egyben az építkezés vezetője is volt – öt részre oszlott: I. az orvoskari telep, II. a központi épület, könyvtár és természettudományi intézetek, III. a botanikus kert az üvegházzal, IV. a tanári villalakások, V. az ifjúsági sporttelep.

Az építkezésekről készült korabeli dokumentáció szerint az egyetemi park erdei körútra eső frontján áll majd az úgynevezett felvételi épület, amely a gazdasági hivatal, a betegfelvételi irodák és a gyógyszerertár elhelyezésére szolgál. Mögötte északra egy nyolcszáz méter hosszú, fáktól szegélyezett pázsit végén a központi konyha és a mosókonyha kap helyet. E mögött a gépház, a gazdasági udvar és a fertőtlenítőépület helyezkedik el. A felvételi épület és a központi konyhaház közötti nagy tisztás két oldalán sorakoznak a belgyógyászati, sebészeti klinikák, a hozzájuk tartozó fertőzőbeteg-pavilonokkal, a központi röntgenintézet, a gyermekklinika (négy pavilonnal), az egyes klinikák melletti szolgálakóházak, a bőr- és bujakórtani, valamint a szemészeti klinika, amelynek épületében helyezik majd el az orr-, fül- és gége- és fogászati rendelőt is.

¹ OROSZ István és ifj. BARTA János, szerk., *A Debreceni Egyetem története 1912–2012* (Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 2012), 48.

² Uo., 48–55.

³ JESZENSZKY Sándor, szerk., *A Debreceni M. Kir. Tisza István Tudományegyetem Orvosi Kara* (Budapest: Franklin-társulat, 1924), 3.

A konyhaháztól keletre kap helyet a központi ravatalozó, míg nyugati irányban egy csendes erdei részen az elmebeteggyógyászati klinika, a betegek számára elkerített külön kerttel, amelynek kapujával szemben, délre egy fél kilométeres erdei út végén a nőgyógyászati klinika épül, amelyet három épület, két elkülönítő pavilon és a professor (Kenézy Gyula) lakóháza övez. Délnyugatra, közel a telepet határoló erdei körúthoz helyezkedik majd el a törvényszéki orvostani intézet. Ezt a nagy kiterjedésű telepet virágágyakba rejtett, aknákkal kitűnően világított széles alagútrendszer köti össze. Az alagutak falán fut a csőhálózat, amely a fűtést és a meleg vizet juttatja el a gépházból az egyes épületekbe. Az alagutakban szállítják a központi konyháról az élelmet, a mosókonyháról a fehéreneműt, és itt viszik szükség esetén a betegeket is egyik klinikáról a másikra.

„Az építész megoldandó feladatai között volt az is, hogy ne bontsa meg a természet harmóniáját és a szokványos kórház-kaszárnyák helyett a környezetbe illő, barátságos épületeket emeljen. Ezért – kivéve a bonctani és a nőgyógyászati klinikát – az épületek nem magasabbak egy emeletnél és arányaiban jól összeillenek a környező százados tölgyekkel [...] A klinikák átlagos, tervezett betegágszáma százhusz. A klinikák két szárnyán van a férfi és női osztály külön-külön lépcsőházzal. Mindenütt csak két nagy kórterem van, a többi kisebb, hogy a betegek betegségük, gyógykezelésük [...] szerint csoportosíthatók legyenek. A középúrszen vannak a különszobák, orvosok lakása, a könyvtár, laboratóriumok és a hátranyúló középúrszárnyban az ifjúúrság részére teljesen külön bejárattal a tanterem. A hátranyúló oldalszárnyak földszintjén van a külön bejáratú ambulancia helyisége és az operáló klinikákon a műtőterem. Innét vezet mindkét osztályról fedett folyosó a tanterembe a bemutatandó betegek számára. Az orvosi kar építkezése, bár a sok nehéúrség miatt lassan, de szünet nélkül folyt a háború alatt, úgy, hogy mikor 1918. október havában IV. Károly király Debrecenbe jött az egyetemet megnyitni, tető alatt álltak már a klinikák nyers téglafalai.”⁴

Amint megkezdődött az egyetem avatóünnepségének szervezése és kiderült, hogy az eseményen jelen lesz a király és a királyné is, máris szárnyra kelt a hír, hogy ez nem is igaz. A város polgármestere a *Debreczeni Újság*ban jelentette meg közleményét, miszerint a király Debrecenbe érkezik:

„Egyes fővárosi lapok nyomán az a hír terjedt el, hogy a felség debreceni látogatása elmarad. Minden ilyen híreszteléssel szemben illetékes helyen kijelentették Márk Endre polgármester előtt, hogy a király debreceni látogatására vonatkozó diszpozíciókban semmiféle változás nem állott be és a király debreceni látogatása nem marad el. E megnyugtató és örvendetes kijelentésre annál is inkább szükség volt, mert Debrecen közönsége nagy szeretettel és lelkesedéssel készült a király fogadására és fájdalommal és sajnálkozással hallotta és olvasta azokat a híreszteléseket, amelyek a látogatás elmaradásáról szóltak. A fogadtatásra különben az előkészületek lelkesedéssel folynak megszakítás nélkül.”⁵

A kitűzött időpontig – október 23-ig – szinte naponta jelent meg híradás a helyi lapban.

„Rövid idő múlva magas vendégei lesznek Debrecennek. A legmagyarabb város közönségéhez ellátogat a királyi család, mintegy elismeréséül annak, hogy ez a törzsgyökeres magyar vidék a viharos idők során olyan nagy áldozatokat hozott a haza oltáránál. Eljön a béke királya felséges asszonyával, kislíával, Ottóval, a trónörökossal, hogy egészen közel legyenek az ő szeretett magyar népükhöz.”⁶

⁴ JESZENSZKY, A *Debreczeni M. Kir. Tisza István Tudományegyetem Orvosi Kara*, 4–5 (fényképfelvételek: Balogh Rudolf).

⁵ *Debreczeni Újság*, 1918. okt. 11., 3.

⁶ *Debreczeni Újság*, 1918. okt. 15., 3–4.

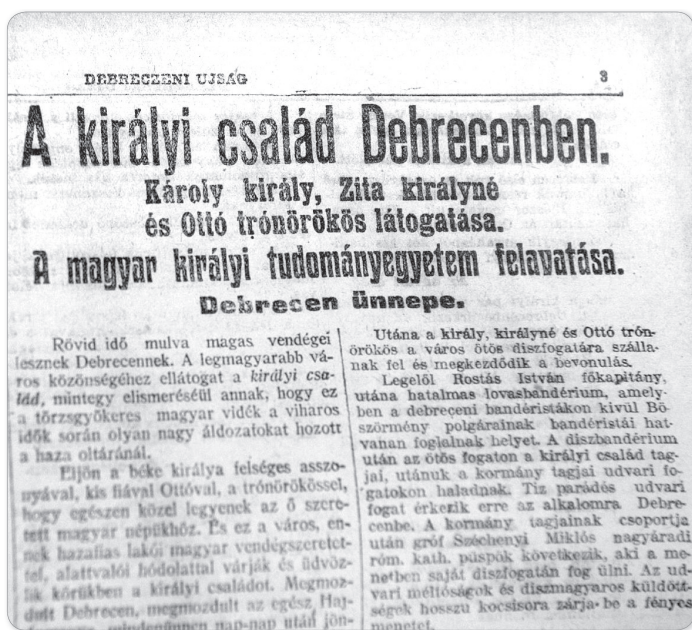
Az újság részletesen ismerteti a tervezett programot, amelynek kiemelt momentuma volt a debreceni tudományegyetem felavatása és a *sub auspiciis regis* doktorrá avatás, amelynek különlegességét az adta, hogy a királygyűrűt mint magas rangú elismerést maga az uralkodó adja át.⁷

Természetesen rendben zajlottak a városban az előkészületek, kiürítették a város-házán a polgármester szobáit, hogy megfelelően berendezhessék azt a királyi pár és kíséretük fogadására. Ugyancsak megkezdődtek a színházban az ünnepi díszelőadás próbái, amely „[...] különben gyönyörködtető és művészi értékű lesz”.⁸ A programban szavalat, élőkép és koncert szerepelt. Kisebb bonyodalmat okozott, hogy a kitüntetéses doktoravatás érintette, Nagy Zoltán beteg lett, „[...] de erős a remény, hogy az ünnepség idejére tul [sic!] lesz a betegségen és friss egészségben jelenhetik meg [...]”.⁹

⁷ Uo.

⁸ *Debreczeni Ujság*, 1918. okt. 17., 3.

⁹ Uo.

A királylátogatás előtti napokban, 1918. október 19-én hivatalosan is megalakult az egyetem orvosi kara,

„amelynek élén dr. Kenézy Gyula udv. tan. áll, mint dékán. Dr. Kenézy Gyulának nagy és elvitathatatlan érdeme van abban, hogy a debreceni egyetem megkapta az orvosi fakultást is, amellyel különös súlyra emelkedett. Az orvosi fakultás három első tanára mindjárt azzal vonja magára a figyelmet, hogy meghívás útján foglalják el tanszékeiket. Ez kivételes megbecsülést és elismerést jelent s a három új tanár mögött igazán ritka múlt áll. Dr. Verzár Frigyes aránylag igen fiatal, de már is nagy tekintélyű ember, akinek szava van az orvosi tudományos körökben. Magántanára a budapesti tudományegyetemnek. A háború előtt tért vissza Angliából, ahol alapos tanulmányokat végzett. Debrecenben évek óta a katonai bakteriológiai intézetet vezeti, s mint ilyen is kapacitás hírében áll. Városszerte ismerik, és mindenütt melegen méltányolják a rokonszenves fiatal tudóst. Az egyetemen az általános kórtani tanszéket fogja betölteni. Orsós Ferenc budapesti egyetemi magántanárt a kórbonctan tanszékeire nevezték ki. Ő most jött haza négy évig tartó orosz fogságból. Érdekes, hogy az oroszok tudományos képességeit annyira értékelni tudták, hogy mint hadfogylyot is egy nagy tudományos intézet vezetésével bízták meg. Vészi Gyula az élettant tanítja majd a debreceni egyetemen, ahova a bonni egyetemről jött [...] E három tanerő feladata, hogy dr. Kenézy Gyulával megszervezzék az egyetem orvosi fakultását. Remélhetőleg az építkezés munkálatai most már mihamarabb befejezést nyernek, s megnyithatják az orvosi fakultást is, amely igen nagy érdeke Debrecennek.”¹⁰

¹⁰ *Debreceni Ujság*, 1918. okt. 19., 2.

Közben nem csitult a kételkedés, hogy a király mégsem jön Debrecenbe. Ezért ismét cáfolat jelent meg, kiegészítve azzal az információval, miszerint

„[...] éppen az udvartól jött az értesítés, hogy a király szilárdan ragaszkodik ahhoz az elhatározásához, hogy Debrecen közönségét meglátogassa. Ha a mostani idők során sehová se mehetne el, Debrecenbe eljön s magával hozza egész családját, hogy a legmagyarabb város falai között vonuljon fel a kultúra csarnokának, a debreceni magy. kir. tudományegyetem felavatására. Az udvari főintendáns tegnap [1918. október 18.] Debrecenbe érkezett, hogy a fogadtatást és a király debreceni tartózkodását megelőző intézkedéseket az illetékes körökkel megbeszélje.”¹¹

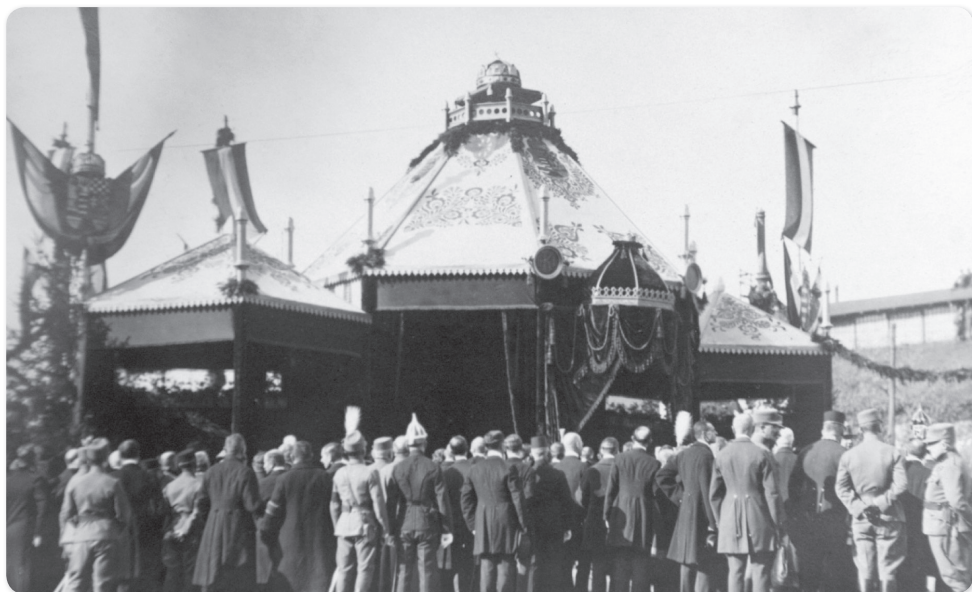

A nagy napra, október 23-ra minden készen állt a királyi pár fogadására. Már a kora reggeli órákban hatalmas tömeg gyűlt össze az állomás környékén, ahol – ahogyan a városban valamennyi látogatás színhelyén – a katonaság és a rendőrség együttesen őrizte a rendet. Már 9 órakor megérkeztek a városi és megyei előkelőségek, a fehér ruhás lányok, dalárdák, zenekarok, míg Márk Endre, Debrecen polgármestere a feldíszített peronon várakozott. Fél 10-kor futott be az első szerelvény, a különvonaton – többek között – Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter, Zichy Aladár, a király személye körüli miniszter, Szterényi József kereskedelmi miniszter, Windischgrätz herceg, közlélemezési miniszter, valamint több országgyűlési képviselő utazott. Az udvari vonat 10 órakor érkezett.¹²

¹¹ Uo.

¹² *Debreczeni Ujság*, 1918. okt. 24., 2.

A királyi párt az állomáson az Egyetemi Tanács, közigazgatási hatóságok és különböző testületek képviselői fogadták. Az akkoriban Debrecenben állomásozó 75. cseh gyalogezred zenekara az előzetesen megbeszéltek szerint a Himnuszt játszotta volna, ennek ellenére – a jelen lévő temesvári hadtestparancsnok egyenes utasítására – mégis a „*Gotterhalté*”-t adták elő. A kellemetlen intermezzóról a debreceni közönség azonban alig vett tudomást.¹³

IV. Károly még a peronon meghallgatta Okolicsányi tábornok jelentését, fogadta Weszprémy Zoltán főispán üdvözetét, majd ellépett a díszszázad előtt. A szemle után következett a helyi notabilitások bemutatása. A pályaudvar épületéből kilépve az uralkodót a tér jobb oldalán díszsátor várta, amelyet fehér ruhás lányok csoportja, a lovas bandérium és a dalárdák koszorúja övezett. Itt már valóban a Himnusz hangzott el, majd következett a polgármester köszöntője, amelyre válaszolva az uralkodó elmondta:

„[...] régi vágyam teljesül, midőn körükbe érkezvén Debrecen város és Hajdu vármegye közönségével közvetlenül érintkezhetem [...] a királynéval együtt lelkem mélyéből köszönöm, hogy itt megjelentek és alkalmat adtak nekem, hogy mint koronás királyuk beszélhessek magyar népemhez”.¹⁴

¹³ *Királylátogatás Debrecenben 1918. október 23-án* – Takács Vince fotográfus albuma. DEENK DH. 230:2.

¹⁴ *Debreczeni Ujság*, 1918. okt. 24., 2.

Kiss Géza, az egyetem rektora is köszöntötte az uralkodót:

„Nagy feladat, súlyos felelősség nehezül ma a vállaira azoknak, kiknek hivatása a tudomány művelése és előbbrevitele. Rögös utakon, alig leküzdhető akadályokon át kell sokszor haladnunk célunk felé. Épp ezért jelent számunkra végtelenül becses, kimondhatatlanul hatékony erőforrást Felséges urunk megtisztelő kegyes részvétele munkánk iránt. Kérjük Felségedet, árássa egyetemünkre ezentúl is legkegyelmesebb jóindulatának bőséges áldását [...]”¹⁵

A király külön válaszra méltatta az egyetem rektorát:

„A Debreceni Tudományegyetem tanári karának hódolatát élénk örömmel fogadjuk. Midőn ezen új főiskolának a magyar kultúra terén kifejtendő nagyfontosságú működésére Isten áldását kérjük, egyúttal jóindulatunkról biztosítjuk és kérjük, hogy a tanuló ifjúságnak meleg királyi üdvözlétünket tolmácsolják.”¹⁶

A köszöntéseket követően az uralkodói pár a város ötös fogatán a városházához hajtatott, ahol többek között az egyházak, a törvényhatóság, az állami tisztviselők és az egyetem küldöttségével találkoztak. Zita királyné külön fogadta a debreceni nőegyletek

¹⁵ A Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem 1918–19-es kéziratos, kiadatlan, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának kézirattárában őrzött évkönyve, 32–33.

¹⁶ Uo.

delegációját, akik közül Weszprémy Lonci egy városi hajdút ábrázoló babát nyújtott át ajándékkul a kis Ottó számára.¹⁷

Ezt követően kapta az értesítést Széchenyi Miklós római katolikus püspök, hogy öfelségeik még ebéd előtt, az előzetesen kiadott programtól eltérően szeretnének látogatást tenni a Szent Anna utcai templomban is.¹⁸ Délben a Kaszinó termeiben volt az ebéd, a királyi pár asztalánál 25 vendég foglalhatott helyet, közben Magyar Imre zenekara muzsikált. A program a Nagytemplomban tett látogatással folytatódott, az indulást a Rákóczi-harang kondulása jelezte. (A korabeli legenda szerint a király megbotlott a templom küszöbén, amiről többen úgy vélték, talán megilletődött, amikor abba az épületbe lép be, amelyben egykor kimondták a Habsburg-ház trónfosztását 1849. április 14-én.)¹⁹

A szentélyben Baltazár Dezső püspök mondott áldást „[...] e templom csarnokában ahová a magasztos engesztelődés fátyola száll. A magasságos isten jótetszése vegyen közre benneteket a kegyelem bizonyosságának fényes felhőjével, hogy legyen értelmes szívetek a bölcsességre, egyenes utatok az igazságra, készségetek a szeretetre [...]”²⁰ Majd a királyi pár az ünneplő és éljenző debreceniek sora mellett a Nagyerdőre, a már elkészült klinikai

¹⁷ Királylátogatás Debrecenben 1918. október 23-án, DEENK DH. 230:2.

¹⁸ Debreceni Ujság, 1918. okt. 25., 2.

¹⁹ Királylátogatás Debrecenben 1918. október 23-án, DEENK DH. 230:2.

²⁰ Debreceni Ujság, 1918. okt. 25., 2.

épületekhez hajtattott, ahol az Egyetemi Tanács élén Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter, valamint Dégenfeld József egyházkerületi főgondnok fogadta őket.

Az építkezés megtekintése után a felvételi épület dísztermében elsőként Zichy János köszöntötte az uralkodó párt. Beszédében kiemelte:

„[...] valamely ország úgy gazdasági, mint művelődési tekintetben csak akkor remélhet igazán nemzeti felvirágozást, ha a gazdasági élet és a közművelődési munkásság nem csak a fővárosban összpontosul, hanem erős vidéki centrumok is alakulnak, amelyek az őket környező területekre is termékenyítőleg hatnak ki [...] a magyar törvényhozás bölcsessége Debrecen város és a tiszántúli református egyházközség áldozatkészségével... létesítette a Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetemet, melynek felavatási ünnepélyére gyűltünk itt egybe [...] amely elkészültével teljes erejével közreműködhetik [...] a magyar tudományosság felvirágztatásában és a nemzet művelődésének fejlesztésében.”²¹

Ezt követően Dégenfeld József mondott beszédet, amelyben köszönetet mondott mindazért, hogy a tiszántúli egyházkerület régi vágya teljesülhetett általa, hogy főiskoláját egyetemmé fejleszthette.

„[...] úgy az egyházkerület nagy többsége, valamint Debrecen városa mely főiskolánknak mindenkor kegyes patrónusa volt, s a debreceni református egyház is,

²¹ A Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem 1918–19-es évkönyve, 36–37.

lelkesen támogatta a mozgalmat, belátva, hogy ily kulturális intézmény, mint az egyetem, mily rendkívüli, minden irányú előnyt képez városunkra, egyszersmind a hazai reformátusságra nézve is, melynek Debrecen a központja.”²²

A király a következőképpen válaszolt:

„Debrecen a magyar kultúrának régi központja s a református egyház is évszázadok óta nagy érdemeket szerzett ennek a kultúrának fejlesztése körül: a híres debreceni kollégiumnak tudományegyetemmé való kibővítése kiváló helyet biztosít az ősmagyar városnak a tudomány különböző ágainak ápolásában és terjesztésében, mint eddig, úgy ezen túl is. Szívvel kívánjuk, hogy az Isten segítségével immár a közeljövőben várható békés idők lehetővé tegyék az egyetemi építkezések mielőbbi befejezését, hogy a debreceni kollégium évszázados hagyományain felépült új intézet nagy feladatainak teljes erejével megfelelhessen s nemcsak a magyar nemzeti kultúrának terjesztője, hanem Debrecen város további felvirágzásának is kiváló tényezője legyen.”²³

²² Uo., 38.

²³ Uo., 39–40.

A köszöntéseket és az egyetem ünnepélyes felavatását követően ugyancsak a díszteremben avatták *sub auspiciis regis* doktorrá Nagy Zoltánt, a Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem királygyűrés államtudományi doktorjelöltjét.

„Én Nagy Zoltán esküszöm az élő Istenre és fogadom, hogy a Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem rektora és tanácsa iránt mindenkor tisztelettel viseltem, hogy kötelességemnek ismerem állásom tekintélyét megóvni s e tudományegyetem jogait és kiváltságait megvédeni, hogy az államtudományi doktori címet más tudományegyetemről nem kérem, e végre fogadom, hogy tehetségemhez képest mindig arra törekszem, hogy szaktudományomat embertársaim javára és hazánk dicsőségére előbbre vigyem”²⁴

– hangzott az eskü szövege.

„Én dr. Teghze Gyula a Jog- és államtudományi Kar dékánja [...] tisztemhez kötött hatalmamnál fogva Önt, Nagy Zoltán úr, tudománya elismeréséül az államtudományok doktorává avatom és fölruházom mindazokkal a jogokkal és kiváltságokkal, melyek a Felsőfokú kegyéből és a törvény erejénél fogva a doktorokat megilletik. Önnek most már kötelessége leszen tudományos törekvéseivel kiérdemelt állásának tekintélyét megóvni, nemkülönben szaktudományának és e királyi tudományegyetemnek, melynek doktorai sorába Önt ezennel beiktatjuk, gyarapodását, virágzását, s ezzel hazánk javát hathatósan előmozdítani.”²⁵

Ezt követően vehette át az avatott doktor az uralkodó ajándékát, a briliánsokkal kirakott, uralkodói monogrammal ellátott gyűrűt. Gratulációját követően IV. Károly még a frissen avatott doktor egészségi állapota iránt is érdeklődött, mivel sokáig kérdéses volt, hogy az ünnepség idejére egyáltalán felépül-e súlyos betegségéből. (Nagy Zoltán egyébként később járásbíróként, majd a nagyváradi törvényszék tanácselnökéként folytatta jogi pályafutását.)²⁶

Ezek után az egyetemről a kollégium épületébe hajtattott az uralkodói pár, ahol Lencz Géza kollégiumi igazgató tolmácsolta az ifjúság hódolatát, bemutatva az összesereglett közép- és felsőbb iskolák növendékeit. Majd megtekintették a könyvtárat, ahol be is jegyezték nevüket az emlékkönyvbe.²⁷ A program viszont itt még nem ért véget, hiszen délután 4 órakor díszelőadás kezdődött a színházban, ahol a királyi pár a városi páholyban foglalt helyet. Kőrösi Kálmán, az egyetem avatására írt versét Baltazár Kató szavalta el, majd Toroczkai Oszvald festőművész rendezésében előkép következett, a folytatásban hegedűkoncert és Than Gyula színműve szórakoztatta a közönséget. Zárásként a Baltazár Dezső püspök által szerzett és P. Nagy Zoltán által megzenésített

²⁴ Uo., 47.

²⁵ Uo., 48.

²⁶ Uo., 35–48.

²⁷ *Debreczeni Ujság*, 1918. okt. 25., 2.

ügynevezett „*Király-himnusz*” adták elő. Mindeközben az előadás alatt Szerényi József kereskedelemügyi minisztertől érkeztek az első hírek a horvátországi forradalmi meg-

mozdulásokról, ezért az uralkodó úgy döntött, rövidít debreceni programján, így az állomásra hajtatra elhagyta Debrecent.²⁸

Az ünnepségeket követően megkezdődött, és a háborús körülmények ellenére is viszonylag rendben folyt a tanítás. A Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem 1918–19-es, kiadatlan, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának kéziratárában őrzött évkönyv egyetlen példányában található kimutatás szerint 1919 nyarán 171 orvostanhallgatót és 28 gyógyszerészhallgatót tartottak nyilván, akik számára tanfolyamot indíthatott az egyetem.²⁹

²⁸ *Királylátogatás Debrecenben 1918. október 23-án*, DEENK DH. 230:2.

²⁹ A Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem 1918–19-es évkönyve, 174. A tanulmányt kísérő képek egy része a Méliusz Juhász Péter Könyvtár – Helyismereti Gyűjtemény és Fotótár anyagából származik.